

ПРОБЛЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Багато років поспіль привертає увагу вчених всього світу проблема *оцінювання результативності наукових досліджень*. Перші підходи до її вирішення були сформовані в працях Р. Декарта й Ф. Гальтона. Значні успіхи в цій галузі досягнуті в рамках становлення і розвитку інформаційної моделі науки, зокрема, в роботах Д. Прайса, А. Лотки, В. Шоклі та ін. Дана проблема також висвітлена в роботах представників радянської школи наукознавства: Г. М. Доброва, В. В. Налімова, А. І. Яблонського, Ю. В. Грановського, С. Д. Хайтуна та ін. Проте, в працях цих відомих вчених та в роботах їх послідовників модель оцінювання результативності наукової діяльності вченого так і не була створена.

Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про затвердження Порядку оцінки розвитку діяльності наукової установи» від 03.04.2012 № 399 [1] було затверджено *порядок оцінки* розвитку діяльності наукової установи для оцінювання діяльності бюджетних наукових установ, перелік показників та розрахунок системи атестаційних оцінок, порядок визначення категорії наукової установи, здійснення порівняльного рейтингового оцінювання та ін.

Реформування академічного сектору вітчизняної науки підтверджується поступовим впровадженням механізмів ефективного контракту, атестації установ, науковців і конкурсного заміщення посад в науково-педагогічних установах.

Отже, сьогодні виникає потреба створення моделі оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень. У процесі створення даної моделі необхідно вирішити ряд основних *завдань*:

- виявити мету і завдання проведення процедури оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень;
- визначити перелік результатів науково-педагогічної діяльності, розробити критерії і показники оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень;
- дослідити структуру української науки та класифікувати всі типи наукової продукції відповідно до їх відносної цінності та результативності для кожної з наукових галузей;

- затвердити оптимальну методологію проведення оцінювання результатів науково-педагогічної діяльності.

Складність виконання цих завдань з метою вимірювання та оцінювання результативності науково-педагогічної роботи полягає в самій природі цієї діяльності.

Показово, що перспективи вивчення кількості і якості результатів праці науковця були визначені ще в середині минулого століття, і могли б виокремитися, на думку Г. М. Доброва, в новий науковий напрям – «економіка науково-дослідної діяльності».

З огляду значущості взаємодії в науковому середовищі і колективної природи наукової діяльності, неможливо ігнорувати розгляд окремого вченого як частини наукового колективу та оцінювати його працю як внесок в спільний результат [2].

Згідно зі світовим досвідом в деяких країнах віддається перевага оцінюванню наукових підрозділів, а не окремих вчених. Одним зі значних аргументів на користь такого підходу є те, що навіть в рамках одного наукового підрозділу або колективу вчені можуть виконувати різні завдання для вирішення загальної проблеми. Таким чином, відповідно до кожного з типів науковців повинні застосовуватися різні критерії оцінювання результативності їх праці [3].

Таким чином, застосовувані нині в Україні механізми оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності потребують коригування. В іншому випадку одержані дані не будуть відображати реального стану вітчизняної науки. Також не можна забувати, що ці проблеми не знаходяться в статичному стані, а вимагають постійного переосмислення з урахуванням трансформації науково-педагогічної діяльності, появою нових інформаційно-цифрових технологій, переорієнтації суспільних потреб і вимог. Однак для успішного проведення реформації вітчизняної науки розв'язання зазначених проблем необхідно в найближчій перспективі.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України Про затвердження Порядку оцінки розвитку діяльності наукової установи від 03.04.2012 № 399. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0629-12#Text>.

2. Яблонский А. И. Модели и методы исследования науки .М .: Эдиториал УРСС, 2001.

3. Кільченко А. В. Вітчизняний та зарубіжний досвід використання інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень. *Звітна наук. конф. ІТЗН НАПН України*: зб. матеріалів наук.-практ. конф., м. Київ, 11 лют. 2021 р. К.: ІТЗН НАПН України, 2021. С. 48-54. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/724023>.